O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI

NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv-uslubiy bo‘lim boshlig‘i
________ A.Abdunazarov
2024- yil “29” 06

PEDAGOGIK FIKRLAR TARAQQIYOTI

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Magistratura mutaxassisligi:	70110101 – Pedagogika nazariyasi va tarixi

Toshkent – 2024

<table>
<tr><td colspan="2">Fan/modul kodi
PFT205 (Magistratura)</td><td>O‘quv yili
2024-2025</td><td>Semestr
4</td><td colspan="2">ECTS-Kreditlar
5</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fan/modul turi
Majburiy</td><td colspan="2">Ta’lim tili
O‘zbek</td><td colspan="2">Haftadagi dars soatlari
4</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.</td><td colspan="2">Fanning nomi</td><td>Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)</td><td>Mustaqil ta’lim (soat)</td><td>Jami yuklama (soat)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Pedagogik fikrlar taraqqiyoti</td><td>60</td><td>90</td><td>150</td></tr>
</table>

2.

I. Fanninig mazmuni.

Fanning maqsadi – magistrantlarning tarixiy-pedagogik dunyoqara-shini shakllantirish va jahon va milliy ta’limni rivojlantirishga xissa qo‘shgan etakchi pedagogik g‘oyalar va konsepsiyalar tapixini o‘rganish asosida ijodiy pedagogik fikrlashini rivojlantirish.

Fanning oldiga qo‘ygan vazifalari:

- magistrlarni asosiy ilmiy-pedagogik yo‘nalishlar va konsepsiyalarning paydo bo‘lishi va rivojlanishi tarixi bilan tanishtirishdan, ularni turli davrlar va xalqlarning atoqli pedagog-olimlarining ta’lim va tarbiya nazariyasi va amaliyoti sohasidagi yutuqlari bilan tanishtirishdan; jamiyat hayotida, shaxsning aniq tari-xiy rivojlanishi jarayonida ta’limning o‘rni to‘g‘risida magistrlarning barqaror qarashlarini shakllantirishdan;
- turli xil tarixiy va peda-gogik faktlar, konsepsiyalarning progressivligi, o‘ziga xosligi nuqtai nazaridan magistrlarning tahlil qilish, taqqoslash, qiyoslash qobiliyat-larini rivojlantirishdan va pedagogik fikrlar tarixidagi yetakchi tendensiyalarni amaliyotda foydalanishga tayyorlashdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari).

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. **Pedagogik fikrlarning ilk manbalari. O‘rta asrlardagi pedagogik fikrlar (VII-XIV asrlar).**

Pedagogik fikrlarning paydo bo‘lishi. Eng qadimgi davrlardan VII asrgacha O‘rta Osiyoda tarbiya haqidagi qarashlar. Eng qadimgi yozma manba-larda ta’lim-tarbiya masalalarining yoritilishi. Xalq pedagogikasi.

O‘rta Osiyoda islom dinining tarqalishi va uning ta’lim-tarbiyaga ta’siri. Qur’on va hadislar axloqiy-falsafiy ta’limotlar manbai sifatida. Sharq Uyg‘onish davrida pedagogik fikrlarning rivojllanishi.

2-mavzu. **XVIII –XIX asrlardagi Markaziy Osiyoda pedagogik fikrlar taraqqiyoti.**

Munis Xorazmiyning ma’rifiy-didaktik qarashlari. So‘fi Ollayor-ning ta’limiy-axloqiy qarashlari. Jahon Otin Uvaysining pedagogik qarashlari. Muhammad Sodiq Qoshg‘ariyning ma’rifiy-axloqiy qarash-lari.

Baxshi-shoirlar, oqin-jirovlar ijodida ta’lim-tarbiya masalalari.

3-mavzu. **XIX-XX asr boshlarida Turkiston o‘lkasidagi pedagogik fikrlar taraqqiyoti. Pedagogik fikrlarning sho‘ro davridagi rivoji.**

Turkiston o‘lkasida pedagogik fikrlar taraqqiyoti. Jadid ma’rifat-parvarlarining pedagogik qarashlari.

Pedagogika fanining sho‘ro davridagi rivoji. Abdulla Avloniyning pedagogik qarashlari. S.R.Rajabovning ijtimoiy-pedagogik ta’limoti.

4-mavzu. **Mustaqil O‘zbektonda pedagogik fiklarning rivojla-nishi.**

Mustaqil O‘zbekistonda ta’lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar. Mustaqillik yillarida pedagogik fikrlar rivojining asosiy yo‘nalishlari. Yuksak ma’naviyatli shaxsni shakllantirishga doir konseptual fikrlar.

5-mavzu. **Jahonda eng qadimgi davrlarda pedagogik g‘oyalar.**

Qadimgi Sharqda tarbiya xaqida fikrlar. Qadimgi Gresiya va Rimda antik pedagogika. Sharqiy slavyanlarning tarbiya haqidagi qarashlari.

6-mavzu. **O‘rta asrlarda jahon pedagogik fiklar taraqqiyoti.**

Vizantiyada pedagogik fikrlar. Hindistonda tarbiya va ta’lim haqidagi qarashlar. Xitoyda tarbiya va ta’lim haqidagi qarashlar. Yevropada tarbiya va ta’lim haqidagi qarashlar. Uyg‘onish davrida Yevropada pedago-gik g‘oyalar.

7-mavzu. **Yangi davrda va Maorif davrida Yevropada pedagogik fikrlarning rivojlanishi.**

Yan Amos Komenskiy – ilmiy pedagogikaning asoschisi. D.Lokkning pedagogik konsepsiyasi. Fransuz ma’rifatparvarlarining shaxsni shakl-lantirishda tarbiyaning o‘rni va roli muammosi haqidagi qarashlari.

8-mavzu. **XIX asrda G‘arbiy Yevropada pedagogik fikrlarning rivojlanishi.**

XIX asrning boshida G‘arb falsafasida pedagogik g‘oyalar. I.G.Pestalossining pedagogik g‘oyalari. A.Distervegning pedagogik g‘oyalari.

9-mavzu. **XIX asrning oxiri – XX asr boshlarida reformatorlik pedagogikaning konsepsiyalari va goyalari.**

XIX asrning oxiri – XX asr boshlarida jahon pedagogikasida asosiy pedagogik oqimlar. Pedagogik traditsionalizm. Reformatorlik pedagogika.

10-mavzu. **XXI asr pedagogikasi.**

XXI asr jahon ta’lim tizimidagi global tendensiyalar. Innovatsion pedagogika.

III. Amaliy mashg‘ulotlari bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg‘ulotlarida magistrlarda pedagogik fikrlar taraqqiyo-tigaga doir bilim, ko‘nikma va malakalar hosil qilinadi.

Amaliy mashg‘ulotlarining taxminiy tavsiya etiladigan mavzulari:

1. Eng qadimgi yozma yodgorliklarda ta’lim-tarbiya masalalari.
2. Hadis ilmining tarviyaviy ahamiyati.
3. Abu Nasr Forobiyning pedagogik g‘oyalari.
4. Abu Ali ibn Sinoning pedagogik g‘oyalari.
5. Abu Rayhon Beruniyning ilmiy-pedagogik qarashlari.
6. Mahmud Qoshg‘ariyning “Devonu lug‘otit-turk” asarida ta’lim-tarbiya masalalari.

		7. Yusuf Xos Xojibning “Qutadg‘u bilik” asarida ta’lim-tarbiya masalalari. 8. Ahmad Yugnakiyning “Hibat ul-haqoyiq” asarida didaktik qarashlar 9. Mirzo Ulug‘bekning pedagogik g‘oyalari. 10. Alisher Navoiyning pedagogik qarashlari. 11. Zahiriddin Muhammad Boburning pedagogik fikrlari. 12. Jaloliddin Davoniyning axloqiy qarashlari. 13. Jadid ma’rifatparvarlarining pedagogik qarashlari. 14. Mustaqillik yillarida pedagogik fikrlar rivojining asosiy yo‘nalishlari 15. Qadimgi Sharqda tarbiya haqida fikrlar. 16. Yan Amos Komenskiyning pedagogik g‘oyalari. 17. Fransuz ma’rifatparvarlarining shaxsni shakllantirishda tarbiyaning o‘rni va roli muammosi haqidagi qarashlari. 18. I.G. Pestalossining pedagogik g‘oyalari. 19. A.Distervegning pedagogik g‘oyalari. 20. XXI asr pedagogikasi. **IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar.** Mustaqil ta’lim mazmuni ma’ruza va amaliy mashg‘ulotlar mavzulari assida shakllantiriladi. Biroq mustaqil ta’lim ko‘proq ma’ruza va amaliy mashg‘ulotlarida o‘rganilmagan masalalarni o‘z ichiga qamrab oladi. Mustaqil ta’lim asosida o‘qib-o‘rganilgan masalalar fan bo‘yicha oraliq va yakuniy nazorat ishlari savollarida o‘z aksini topadi. Mustaqil ta’limni tayyorlashda mazkur fanning xususiyatlarini hi-sobga olgan holda quyidagi **shakllardan foydalanish tavsiya etiladi**: - darslik va o‘quv qo‘llanmalar boyicha mavzularni konspektlashtirish; - adabiyotlar asosida referat yozish; - kitob va maqollalarga annotatsiya yozish; - Internet tarmog‘idan azborotlar izlash va tahlil etish. Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan **mavzular**: 1. “Avesto”da ta’lim-tarbiyaga oid fikrlar. 2. “O‘rxun-Yenisey yozma yodgorliklarida” ijtimoiy-pedagogik qarashlar. 3. Xalq pedagogikasi bilan ilmiy pedagogika tamoyillarining o‘zaro aloqasi. 4. Xadislarning tarbiyaviy imkoniyatlari. 5. Sharq Uyg‘onish davri qomusiy olimlarining didaktik g‘oyalari. 6. Sharq Uyg‘onish davri qomusiy olimlarining ma’naviy-ahloqiy tarbiya haqidagi qarashlari. 7. Sharq Uyg‘onish davri ma’rifatparvarlik yo‘nalishidagi asarlarda komil inson g‘oyasi. 8. Alisher Navoiyning komil inson konsepsiyasi. 9. Baxshi-shoirlar, oqin-jirovlar ijodida ta’lim-tarbiya masalalari. 10. Jadid ma’rifatparvarlarining darsliklar yaratish konsepsiyasi. 11. Jadid ma’rifatparvarlarining ma’naviy-ahloqiy qarashlari. 12. Siddiq Rajabovning pedagogik fikrlar taraqqiyotiga qo‘shgan hissasi. 13. Hamkorlik pedagogikasi g‘oyalari rivoji. 14. Qadimgi Sharqdagi pedagogik asarlarda barkamol inson masala-lari.

	15. Antik davr faylasuflarining pedagogik qarashlarida barkamol inson g‘oyasi. 16. Uyg‘onish davrida Yevropada pedagogik fikrlar taraqqiyoti. 17. XIX asrning oxiri – XX asr boshlaridagi traditsionalist-peda-goglarning pedagogik qarashlari. 18. XIX asrning oxiri – XX asr boshlaridagi reformator-pedagoglar-ning pedagogik qarashlari. 19. Jahon ta’lim modellari.
3.	**V. Fanni o‘qitishning natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar).** Fanni o‘zlashirish natijasida magistrant quyidagi **kompetensiyalarga e**ga bo‘ladi: - ilk pedagogik manbalarni, pedagogik fikrlarning asosiy yo‘nalishlarini pedagogik va ta’limotlar mazmunini o‘zlashtirish; - pedagogik fikrlar taraqqiyotining milliy va umumbashariy xususiyatlarini, pedagogik g‘oyalar integratsiyasining shaxs va jamiyat rivojiga ta’sirini, jahon ta’lim muhitining o‘ziga xosliklarini tavsiflash; - amaliy vazifalarning yechimlarni hal qiladigan zamonaviy ilmiy yutuqlarni tanqidiy tahlil qilish va baholash qobiliyatini egallash; - pedagogik manbalardan ilmiy izlanishlar jarayonida foydalanish, pedagogik ta’limotlarni zamonaviy g‘oyalar bilan qiyosiy tahlil etish, qo‘lyozma, bosma manbalar va arxiv manbalar bilan ishlash madaniyatini egallash.
4.	**VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:** • interfaol ma’ruza va amaliy mashg‘ulotlarni tashkil etish texnologiyasi; • modulli ta’lim texnologiyasi; • muammoli ta’lim texnologiyasi; • kooperativ ta’lim texnologiyasi; • refleksiv ta’lim texnologiyasi; • chizma-tasviriy modellar (mantiqiy graf, freym modeli, tayanch konspekt, semantik tarmoq, intellekt karta).
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** •ma’ruza va amaliy mashg‘ulorlarda muntazam qatnashish: munozaralar va o‘quv konferensiyasida ishtirok etish; tayanch konspektlar tuzish; •joriy va oraliq nazorat topshiriqlarini bajarish; •mustaqil ish topshiriqlarini bajarish; •yakuniy nazorat topshirish**.**
6.	**VIII. Asosiy adabiyotlar** 1. Ҳошимов К., Нишонова С., Иномова М., Ҳасанов Р. Педагогика тарихи. – Т.: Ўқитувчи, 1996. 2. Ҳасанбоев Ж., Ҳасанбоева О., Ҳомидов Ҳ. Педагогика тарихи. – Т.: Ўқитувчи, 1997. 3. Сафо Очил., Ҳошимов К. Ўзбек педагогикаси антологияси. – Т.: Ўқитувчи, 1999. 4. Ҳошимов К., Сафо Очил. Ўзбек педагогикаси антологияси. – Т.:

	Ўқитувчи, 2010. **Qo‘shimcha adabiyotlar:** 5. Джуринский А.Н. Педагогика: история педагогических идей. – М.: Педагогическое общество России, 2000. 6. Долимов У. Миллий уйғониш педагогикаси. – Т.: НОШИР, 2012. 7. Хайруллаев М. Маънавият юлдузлари. – Т.: Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти, 2001. 8. Хасанбоев Ж, Тўракулов Х., Хайдаров М., Ҳасанбоева О. Педагогика фанидан изоҳли луғат. – Т.: Фан ва технология, 2008. 9. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti.. – T., “Sano-standart” nashriyoti, 2017. 10. Әлеуов Ө. Қарақалпақстанда тәлим-тәрбиялық ойлардың қәлиплесиуи хәм рауажлануы. – Нөкис: Билим,1993. **Axborot manbalari** 1. www.tdpu.uz 2. www.pedagog.uz 3. www.edu.uz 4. www.ziyo.edu.uz 5. www.gov.uz 6. www.ziyonet.uz 7. www.istedod.uz 8. www.cer.uz 9. tdpu-INTRANET.Ped
7.	Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023-yil “___” ______dagi “___”-son Qarori bilan tasdiqlangan.
8.	**Fan/modul uchun mas’ullar va dastur mualliflari:** Xodjayev Begzod Xudoyberdievich – pedagogika fanlari doktori, professor. Kaldibekova Anargul Sotbarovna – pedagogika fanlari nomzodi, professor. Isayev Ilya Fyodorovich – Rossiya Federatsiyasi Belgorod milliy tadqiqotlar universiteti Belgorod pedagogika instituti “Pedagogika” kafedrasi professori, p.f.d. Yutta Stadop – Germaniya Bonn pedagogika universiteti, “Umumiy didaktika va maktab pedagogikasi” kafedrasi professori, pedagogika fanlari doktori.
9.	**Taqrizchilar:** Bozorova Muslima Qodirovna – TerDU “Pedagogika ijtimoiy ish” kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Tuychiyeva Inoyatxon Ibragimovna – FarDU “Pedagogika” kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)